

Barraca de cal Robert

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Cal Robert
Alçada: 347

Coordenades:

Latitud: 41.63043
Longitud: 1.88921
UTM Est (X): 407476
UTM Nord (Y): 4609340

Classificació

Número de fitxa 08053-405
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: La pressió de les arrels i vegetació herbàcia i arbustiva estan comportant un moviment estructural del conjunt que inevitablement acabarà enfonsant-se.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080001700000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Conjunt format per una barraca de pedra seca i un aljub o cisterna, ubicats al vessant dret del naixement del torrent de cal Robert, completament envaïda d'arç blanc, heura i esbarzers, que dificulten enormement el seu accés. Estan força malmesos degut bàsicament a la vegetació que els ha anat engolint. Per accedir-hi cal baixar al torrent des del seu naixement, i un cop arribats a la font que porta el mateix nom, travessar a mà dreta en direcció als arços.

La barraca està adossada a un marge de pedra seca. És de planta circular, de 2 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats en la construcció són aviat grossos, sense desbistar, amb pedruscall entremig en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al nord-est, amb una doble llinda plana. Els brancals són rectes, amb una lleugera inclinació degut a l'esfondrament. Mesura 1,15 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades, però n'ha perdut una bona part. Ja no conserva el voladís característic i s'ha començat a esfondrar la corona posterior. Adossat a la barraca per la seva banda nord-est, com si es tractés d'un mur de pedra seca, hi ha un aljub o cisterna, amb volta de canó, de pedra. És de planta rectangular i al seu interior hi ha aigua, però la pressió de les arrels i vegetació herbàcia i arbustiva estan comportant un moviment estructural del conjunt que inevitablement acabarà enfonsant-se.

Observacions:

L'accés a aquesta barraca ha estat possible gràcies a l'acurat coneixement del terreny d'Aram Gonzàlez de cal Robert. No està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llandes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de

la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

